

від впровадження системи вказаних заходів необхідним є підвищення інтенсивності фінансових потоків, оперативності та прозорості функціонування системи фінансово-економічного забезпечення.

УДК 633.2:631.11

ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СОРТІВ ЛЮЦЕРНИ НА СІНО ЗАЛЕЖНО ВІД ОБРОБКИ НАСІННЯ АГРОСТИМУЛІНОМ

Антипова Л. К., д-р с.-г. наук, професор
Акулін Р. І., магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Шаповалов А. І., начальник відділу прогнозування,
фітосанітарної діагностики та аналізу ризиків

Головне управління Держпродспоживслужби у Миколаївській області

Однією з сільськогосподарських культур, які найбільш здатні покращити стан виробництва якісних кормів для забезпечення тварин необхідними для них білками і одночасно сприяти екологізації землеробства, є люцерна. Вона здатна впродовж декількох років, залишаючи у посівах сухі кореневі й післяякісні рештки, відновити структуру ґрунту, покращити показники його родючості, водно-фізичні та інші властивості.

Рослини цієї багаторічної культури висівають як у моновидових посівах, так і в складі сумішок для захисту ґрунту від вітрової і водної ерозій.

Люцерну, як кормову рослину, використовують давно в силосному, сінному конвеєрах для заготівлі кормів на зимовий період в якості основного джерела білку. Сіно містить високий рівень протеїну. Зелений корм характеризують великою кількістю фосфору, кальцію тощо. Люцерна містить вітаміни В₆, Е, D.

Проте на півдні України недостатньо проведено наукових робіт щодо визначення найбільш продуктивних її сортів, адаптованих до посушливих умов вищезгаданої зони. Водночас на ринку препаратів, що сприяють підвищенню продуктивності люцерни, заслуговують на увагу регулятори росту рослин (РРР), тому нами у 2019 і 2020 рр. здійснено дослідження, спрямовані на вирішення питання оптимізації сортового складу і реакції сортів (Наdejда – контроль, Ласка, Насолода) на застосування РРР Агростимулін з розрахунку 15 мл/т (робочого розчину –10 л/т) для передпосівної обробки насіння.

Більш сприятливі погодні умови 2019 р. позитивно позначилися на формуванні врожаю сіна люцерни першого року життя (і використання) забезпечили вищу продуктивність сортів (2,56-3,09 т/га) порівняно з 2020 роком (2,02-2,37 т/га).

У середньому за 2019 і 2020 рр., найбільший збір сіна (у варіантах без обробки насіння) забезпечено вирощуванням сорту Насолода (приріст 0,24 т/га або 10,3% до сорту-стандарту Надежда, врожайність якого склала 2,29 т/га). Заслуговує на увагу і сорт Ласка (підвищення урожайності було більшим на 7,0% порівняно з контролем).

Варто зазначити, що у середньому за два роки досліджень, найбільш ефективною є обробка РРР Агростимуліном насіння сорту Надежда (приріст 0,27 т/га), потім – Ласка (приріст 0,23 т/га порівняно з рослинами, сівбу яких провели необробленим насінням). Найменший приріст врожайності сіна після обробки насіння РРР сформовано сортом Насолода (приріст 0,20 т/га сіна).

Втрати листостеблової маси можуть бути спричинені як шкідниками, так і хворобами рослин.

Люцерна вражується такими хворобами: гниль сходів(основними збудниками хвороби є гриби роду *Fusarium*), антракноз (захворювання викликає гриб *Colletotrichum trifolii* Beinet Essary), бура плямистість (*Pseudopeziza medicaginis* Sacc.), жовта плямистість (сумчастий гриб *Pseudopeziza jonessi* Nannf, або *Sporonema phacidioides* Desm.), аскохітоз (мітоспоровий гриб *Ascochyta imperfecta* Peck.), несправжня борошніста роса, або пероноспороз (нижчий гриб *Peronospora trifoliorum* de Bary), іржа (дводомний іржастий гриб *Uromy cesstriatus* Schr.), борошніста роса(сумчастий гриб *Erysiphe trifolii* Grev), стаганоспороз (мітоспоровий гриб *Stagonosporameliloti* Petr.), церкоспороз (мітоспоровий гриб *Cercosporame dicaginis* Ell. et Ev.), мозаїка(вірус *Alfalfa mosaicvirus* (AIMV), фузаріоз (збудниками фузаріозу є недосконалі гриби з роду *Fusarium* Link.), бактеріоз коренів (збудниками хвороби є бактерії *Corynebacterium insidiosum* Jensen і *Pseudomonas fluorescens* Migulavar. *Tracheiphila* Beltjucova) та інші.

Вченими Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва (В. П. Туренко, 2013), у результаті проведеного скринінгу сортів люцерни за стійкістю до збудників бурої та жовтої плямистостей, виявлено сорти, на яких розвиток бурої плямистості в середньому за роки досліджень не перевищував 10% (сорт Унітро – розвиток хвороби 5,9%, Веселка – 6,9%, Надежда – 8,2%). Щодо поширеності та розвитку жовтої плямистості, то високою стійкістю до цього збудника хвороби характеризувались сорти люцерни Краснодарська рання, Унітро та Надежда.

Обстеження рослин досліджуваних нами сортів показало, щовобидва роки бура плямистість мала слабкий розвиток. Істотної різниці між сортами не виявлено.

Щодо обстеження рослин люцерни, насіння яких перед сівбою обробили Агростимуліном, то господарського значення хвороба не мала.

Під час відростання на 20% площ та 5% рослин люцерни обліковувалася борошніста роса (слабкий розвиток).

Отже, перевагу за збором сіна люцерни серед досліджуваних нами сортозразків люцерни є сорт Насолода. Обробка насіння люцерни перед сівбою РРР Агростимулін підвищує урожайність сіна на 8,9-11,8%.